

AFETLER SONRASINDA KALKINMADA YEREL YÖNETİMLERİN ÖNEMİ VE 6 ŞUBAT DEPREMİ SONRASINDA MALATYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

The Importance of Local Governments in Development after Disasters and the Example of Malatya Metropolitan Municipality after the 6 February Earthquake

Erhan AYDOĞDU

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Doktora Öğrencisi, erhan.aydogdu@hotmail.com,
Ankara / Türkiye <https://orcid.org/0009-0000-0142-2553>

Doi: <https://doi.org/10.33723/rs.1424677>

Aydoğdu, E. (2024). “Afetler sonrasında kalkınmada yerel yönetimlerin önemi ve 6 Şubat depremi sonrasında Malatya Büyükşehir Belediyesi örneği”. R&S- Research Studies Anatolia Journal, 7(2). 123-138.

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi/ Arrived Date: 23.01.2024

Kabul Tarihi / Accepted Date: 28.03.2024

Yayınlanma Tarihi / Published Date: 30.04.2024

ÖZ

Depremler, afetler içinde toplumsal yaşamı ve büyük coğrafi alanları etkileme gücüne sahip olağanüstü olaylardır. 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli gerçekleşen ve asrın felaketi olarak nitelendirilen deprem de büyük bir coğrafi alanı tesiri altına almıştır. Araştırmada 6 Şubat'ta yaşanan deprem sonrasında Malatya ilinde meydana gelen olumsuzlukların giderilmesi amacıyla Malatya Büyükşehir Belediyesi ve bağlı kuruluşları tarafından yapılan çalışmalar ele alınmıştır.

Malatya Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan çalışmalar temelde yaşamsal faaliyetlerin ve ekonomik/ticari alanların yeniden canlandırılmasına yönelik olmak üzere iki gruba ayrılarak incelenmiştir. Çalışmada yararlanılan veriler; 06.02.2023 tarihi ile 31.12.2023 tarihleri arasında Malatya Büyükşehir Belediyesi tarafından deprem sonrası çalışmaların derlendiği analiz raporları ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kamuoyuna açıklanan deprem raporlarından elde edilmiştir. Sonuçlar değerlendirildiğinde Malatya Büyükşehir Belediyesi tarafından deprem sonrasında yapılan faaliyetlerin şehrin yeniden kalkınmasına, özellikle temel yaşamsal ve ekonomik faaliyetler açısından olumlu katkıda bulunduğu fakat yapılan çalışmaların sadece ekonomik ve yaşamsal faaliyetlere yönelik olduğu ve beşeri sermayenin yeniden güçlendirilmesine katkı sağlayacak projelerin geliştirilmediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Deprem, Kalkınma, Yerel Yönetimler

ABSTRACT

Natural and human-caused disasters occur in Turkey, as well as all over the world. Earthquakes are extraordinary events that have the power to affect social life and large geographical areas. The earthquake, which centered in Kahramanmaraş on February 6, 2023 and was described as the disaster of the century, affected a large geographical area. 11 provinces in Turkey were

seriously affected by this earthquake. The aim of this study is to investigate the contributions of the work carried out by local government units in eliminating the effects of the negativities that occurred in the region where the disaster occurred, on the level of development after disasters. In the research, the studies carried out by Malatya Metropolitan Municipality and its affiliated organizations in order to eliminate the negativities that occurred in Malatya after the earthquake on February 6 were discussed.

The works carried out by Malatya Metropolitan Municipality were examined in two groups, mainly aimed at the revitalization of vital activities and economic/commercial areas. The aim of the research is to determine the effects of the earthquake on the development level in the regions where earthquake disasters occurred and to examine the effects of the post-disaster activities of the local government units established by the relevant laws in the same region on the development level. The data constituting the purpose of the study were obtained from the analysis reports compiling post-earthquake studies by Malatya Metropolitan Municipality between 06.02.2023 and 31.12.2023 and the earthquake reports made public by the Ministry of Environment, Urbanization and Climate Change. When the results obtained in the study were evaluated, it was determined that the activities carried out by Malatya Metropolitan Municipality after the earthquake had positive effects on the development of the city and contributed positively to the resumption of basic vital and commercial activities, but the activities carried out were only for commercial and vital activities and projects that would contribute to the re-strengthening of human capital were not developed. .

Key Words: Disaster, Earthquake, Development, Local Governments

GİRİŞ

Kalkınma kelimesi Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre; “*Durumunu düzeltmek, aşamalı bir biçimde gelişmek, ilerlemek*” ve “*iyileşme, şifa bulma*” anlamlarına gelirken İngilizce

sözlüklerde ise “geliş(tir)mek, genişle(t)mek” anlamlarına gelmektedir. Kalkınma kavramı; sürekli değişim, dönüşüm ve gelişimi ifade etmektedir. İnsanoğlu var olduğu süre boyunca kalkınma sürecinin içerisinde yer almış, sürekli değişim ve dönüşüm göstermiş, ilerleme kaydetmiştir. İktisadi/ekonomik kalkınma kavramı “*Dar anlamıyla temelde insanoğlunun ekonomik koşullarının zaman içerisinde nasıl değiştiğini ve bu koşulları değiştirmek için neler yapabildiğini gösterir. Ancak insanın daha iyi/mutlu bir yaşama olan gereksinimi, bizi sadece ekonomik olandan farklı, daha geniş bir tanım yapmaya zorlar. Dolayısıyla ekonomik kalkınmanın tanımının içine sadece ekonomik koşullar değil, şüphesiz bu koşulların da büyük ölçüde belirleyici olduğu; insana ait sıkıntuların, acuların, yoksulluğun ve yoksun kalıp dışlanmanın, açlığın ve hastalıkların, eğitimin, hak ve özgürlüklerin, kültürel açıdan yeterliliklerin ve yetersizliklerin, kısaca insan yaşamı ile ilgili tüm unsurların girmesi gerekir. Bu nedenle hem ekonomik hem de ekonomi dışı faktörler, ekonomik kalkınma kavramı içerisinde bir arada değerlendirilmelidir.*” (Gönel,2016:5) Gönel tarafından yapılan tanımdan da anlaşılacağı üzere iktisadi/ekonomik kalkınma kavramı; ekonomik anlamda büyümeyi yani Gayri Safi Milli Hasıla’daki (GSMH) artışın yanı sıra sosyal değişim, dönüşümü de ifade etmektedir. İktisadi/ekonomik kalkınma kavramını sadece ekonomik büyüme ile açıklamak yetersiz olacaktır. Bu sebeple ekonomik gelişmenin yanı sıra insanoğlunun yaşamsal faaliyetlerini kolaylaştıran her türlü ilerlemeyi de iktisadi/ekonomik kalkınmanın içine katmalıyız. Ayrıca iktisadi/ekonomik kalkınma kavramı coğrafyaya ve ülke şartlarına göre farklı süreçleri ifade edebilmektedir. Örneğin, gelişmiş ülkeler için iktisadi/ekonomik kalkınma eğitim süresindeki artışı ifade ederken az gelişmiş ülkelerde ise temiz suya erişimi ifade edebilmektedir. Kalkınma kavramı her ne kadar farklı coğrafyalar için farklı ilerlemeleri işaret etse de kalkınma yalnızca gelişmekte olan ülkeler ile az gelişmiş ülkeler için önemli bir mesele olmayıp gelişmiş ülkeler içinde önemli bir uğraş konusudur.

İktisadi/ekonomik kalkınmanın sağlanması için sunulan öneriler; tarihsel süreç boyunca hâkim olan ekonomik anlayıştan etkilenmiş ve kalkınma teorileri, hâkim ekonomik anlayışa göre şekillenmiş olup tarihsel süreç içerisinde geliştirilen tüm kalkınma teorileri, dünya üzerinde var olan ülkeler arasındaki gelişmişlik farklarının giderilmesini ve görece geri kalmış ve geliştirmekte olan ülkeleri gelişmiş ülkeler seviyesine yükseltmeyi amaçlamıştır.

Zaman içerisinde yaşanan değişim ve hâkim olan ekonomik anlayışta yaşanan dönüşüme bağlı olarak Yeni kalkınma modeli geliştirilmiştir. Yeni kalkınma modeline göre iktisadi/ekonomik kalkınmada;

- Sanayileşme büyüme ile özdeş görülmemiş,
- Gerek mikro ölçekte yerel ve somut sorunların gerekse makro ölçekteki milli ve somut sorunların kazan-kazan sonucunu verecek şekilde çözümünü arayan proje odaklı bir kavram olarak görülmeye başlanmış,
- Devlet-özel sektör- sivil toplum kuruluşlarının iş birliğine yani yönetişime dayandırılmış,
- Kurumsal tasarım yoluyla sorunlara ülkenin kendisine özgü çözüm önerileri sunulmaya başlanılmıştır. (Mert, 2019; 127-129)

Yeni kalkınma modeli ile ülkelerin kalkınma süreçlerinin gerçekleşmesi için önerilen tek reçete formülünden vazgeçilmiş, bunun yerine her ülkenin içinde bulunduğu şartları göz önünde bulunduran, ülkenin kaynaklarına ve ihtiyaçlarına göre dizayn edilen ve bu süreci yönetim ile gerçekleştirilen bir model oluşturulmuştur.

Ayrıca yeni kalkınma modelinde öne çıkan bir diğer kavram ise sürdürülebilir kalkınma kavramıdır. Sürdürülebilir kalkınma kavramı ülkelere belirli hedefler sunar. Bu hedefler ekonomik refah, sosyal kapsayıcılık ve uyum, çevresel sürdürülebilirlik, hükümetler ve diğer aktörler arasında iyi yönetişimdir. (Sachs;2019;23) Yönetişim, belirli bir organizasyonun karar alma sürecini ve bu organizasyonun sahip olduğu tüm kaynakların kullanımını düzenleyen

kavramdır. Yönetişim şeffaflık, katılımcılık ve hesap verilebilirliğe dayanan bir yönetim anlayışını tarif etmektedir. Katılımcı bir anlayışla alınan kararların sonuçlarının tüm paydaşlara şeffaf bir şekilde hesap verilebilir olması, idari yönetime pozitif katkı sağlayacak olup kalkınma sürecini hızlandıracaktır.

Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonun 1987 tarihli raporunda sürdürülebilir kalkınma, gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme kabiliyetinden ödün vermeden bugünün ihtiyaçlarını karşılayabilmek olarak tanımlanmıştır. (UN, 1978, 16) Özetle sürdürülebilirlik kavramı doğal kaynaklar, çevre vb. faktörlerin kullanımı sırasında, bu kaynakların geçmişten alınan bir miras olarak değil de gelecek nesillere bir borç olarak bakmayı ifade etmektedir.

Kısaca iktisadi/ekonomik kalkınma kavramı dinamik bir süreci ifade etmekte, yani ekonomik ilerleme ile birlikte toplumsal değişim ve gelişimin süreklilik ifade ettiği bir durumu anlatmaktadır. Ülke ekonomisinde yaşanan gelişim ve ilerleme beraberinde toplumsal dönüşüm ve gelişimi de sağlamaktadır. Toplumsal gelişim/kalkınmada bazı dönemlerde duraksama yaşanırken bazı dönemlerde ise gerileme süreci yaşanabilmektedir. Özellikle belirli bir coğrafyada yaşanan afetler o alandaki gelişimi durdurmakta hatta tersine çevirerek gerilemeye neden olabilmektedir.

Afet kelimesi AFAD'ın Afet Yönetimi Terimler Sözlüğünde; "Toplumun tamamı veya belli kesimleri için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı ve insan faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan, etkilenen toplumun baş etme kapasitesinin yeterli olmadığı doğa, teknoloji veya insan kaynaklı olayların doğurduğu sonuç." olarak tanımlanmıştır. Afetin tanımından da anlaşılacağı üzere afet sonucunda ortaya çıkan durumun oluşturduğu fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıp ile toplumun mücadele etmesi çok zor olabilmektedir. Bu sebeple dünya üzerinde bulunan hemen hemen her ülke afet yönetim zinciri oluşturup, afet öncesi hazırlıklar yaparak afet riskini azaltmaya çalışmakta; afet müdahale planları yapmakta ve afet sonrası iyileştirme faaliyetlerini hazırlamaktadır. Bu planlar bölgesel,

ulusal hatta uluslararası düzeyde hazırlanan planlar olabilmektedir. 1994 yılında hazırlanan “Daha Güvenli Bir Dünya İçin Yokohama Stratejisi ve Eylem Planı” afet yönetim zincirinin uluslararası alanda ilk çerçeve belgesi özelliğini taşımaktadır. (Ekici, 2022; 33)

Afetlerin neden olduğu toplumsal zararlar ülkelerin kaynak tahsisine etki etmekte, ekonomik kalkınmayı olumsuz etkilemekte ve iktisadi gelişimi/kalkınmayı sekteye uğratmaktadır. Fakat yaşanan bu afetler dünyanın her yerinde aynı etkiyi göstermemektedir. Afetlerin kalkınma üzerindeki etkileri gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerde, gelişmiş ülkelere oranla daha fazla olmaktadır. (Biçer, 2022; 242) Afetlerin farklı bölgelerde farklı etkiler ortaya çıkarmasının temel sebebi ülkelerin ya da bölgelerin afetlere karşı olan dirençlerinin farklı olmasıdır. Bu direnç farklılıkları özellikle afet öncesi dönemde oluşturulan süreci ifade etmektedir. Özellikle kalkınma kazanımlarının bölgede ekonomik, yaşamsal ve beşeri sermayede etkili olacak şekilde elde edilmesi ve her alana eşit ve sağlam bir yapı ile yerleştirilmesi dirençli bölgenin oluşturulmasında önemlidir.

Türkiye'nin coğrafi konumu, jeolojik özellikleri, kentleşme ve hızlı nüfus artışı vb. özellikleri göz önüne alındığında ülkede doğal ve insan kaynaklı afetlerin görülme ihtimali ve sıklığı çok yüksektir. Özellikle depremler Türkiye’de sıkça yaşanmakta hatta ülkenin bir gerçeği olarak kabul edilmektedir. Türkiye’de 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş/Pazarcık ve Kahramanmaraş/Elbistan merkezli depremler Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Elazığ, Osmaniye, Hatay, Kilis ve Malatya olmak üzere 11 ili, 108 bin 812 kilometrekarelik bir alanı ve yaklaşık 13 milyonluk bir nüfusu etkilemiştir.

İlgili literatürde doğal afetlerin kalkınmaya etkilerini inceleyen çalışmalara rastlanılmaktadır. Ergünay (2009), Doğal Afetler ve Sürdürülebilir Kalkınma; Akar (2013) Doğal Afetlerin Kamu Maliyesine ve Makro Ekonomiye Etkileri: Türkiye Değerlendirmesi; Doğan (2022) Türkiye’de Afet Olaylarına Kalkınma Planlarının Yaklaşımı; Tenikler (2022)

Türkiye’de Planlı Dönemin Başlangıcından Günümüze Afetler ve Ulusal Kalkınma Politikaları İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme; Doğaner (2022) Sürdürülebilir Ekonomik Kalkınma İçin Türkiye’de Dirençli Şehirler; Aydın ve Genç (2023) İklim Değişikliğine Bağlı Afetler ve Sürdürülebilir Kalkınma çalışmalarında söz konusu hususun incelendiği görülmüştür. Fakat deprem felaketleri sonrasında kalkınmanın yeniden sağlanmasında yerel yönetim birimlerinin çalışmalarının önemini inceleyen bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu sebeple araştırmanın ekonomik kalkınma çalışma alanına katkı sağlaması beklenmektedir.

6 ŞUBAT DEPREMİNİN MALATYA İLİNİN KALKINMASINA OLAN ETKİLERİ

6 Şubat 2023 tarihinde Türkiye’de yaşanan deprem 100 yılın felaketi olarak anılmakta ve bu deprem dünya üzerinde yaşanan en büyük felaketler arasında sayılmaktadır. Özellikle yaşanan depremlerin şiddetleri, depremden etkilenen alanın büyüklüğü ve nüfusun yoğunluğu felaketin bilançosunun ağırlaşmasına neden olmuş ve deprem sonrasında ortaya çıkan felaketin etkilerinin azaltılması amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından uluslararası yardım talebinde bulunulmuştur.

Deprem, etkisi altında kalan illerde büyük yıkımlara sebebiyet vermiş ve bu illerde barınma, beslenme vb. temel yaşam ihtiyacı sorunlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yapılan açıklamalara göre felaketin meydana geldiği alanda yer alan ve 4 milyon 750 bin bağımsız bölümden oluşan 1 milyon 520 bin yapının, 582 bin bağımsız bölüm ve 202 bin binanın acil yıkılacak, ağır hasarlı veya yıkık olduğunun tespit edildiği bildirilmiştir. (<https://www.csb.gov.tr/-38458>) Bakanlık tarafından açıklanan veriler göz önüne alındığında temel yaşamsal faaliyetlerin ilk sırasında yer alan barınma ihtiyacını karşılayacak olan yapı stoğunun neredeyse tamamının deprem felaketi sebebiyle kullanılamaz duruma geldiği anlaşılmaktadır.

Deprem sonrasında on binlerce vatandaşımız vefat etmiş, yüz binlerce vatandaşımız ise yaralanmış bunun yanı sıra milyonlarca vatandaşımız temel yaşam ihtiyaçlarını (barınma, beslenme, sağlık hizmeti v.b.) karşılama sorunu ile karşı karşıya kalmıştır. Ayrıca deprem felaketinin etki alanı içerisinde bulunan illerdeki ekonomik faaliyetler durma noktasına gelmiştir.

Deprem felaketi gibi büyük felaketler şehrin ve toplumun tüm kazanımlarını yok etmektedir. Şehirler uzun sürede elde etmiş oldukları ekonomik gelişim ve toplumsal dönüşümü yani kalkınmışlık/gelişmişlik seviyelerini çok kısa sürede yitirebilmektedirler.

Deprem felaketinin etkisi altında olan alanlarda kalkınmışlık/gelişmişlik seviyesine olumsuz yönde etki eden sorunlar; barınma, beslenme, sağlık hizmetlerine erişim, güvenlik, temiz suya erişim ve kirli suyun yerleşim alanlarından uzaklaştırılması, enkaz ve beton atıkların depolanması ve bu atıkların çevreye zarar vermeden dönüştürülmesi, ekonomik ve ticari faaliyetlerin yeniden başlaması olarak gruplandırılabilir.

Yerel yönetim birimleri belirli coğrafi alanda ilgili kanunlarca kendilerine tanımlanmış görevleri yerine getiren kamu kurum ve kuruluşlarıdır. Deprem gibi afetlerin neden olduğu felaketin büyüklüğü göz önüne alındığında yerel yönetim birimlerinin bu felaketin etkilerini gidermede sahip oldukları kaynakları ölçüsünde yetersiz kalabileceği değerlendirilmektedir. Merkezi yönetim kurum ve kuruluşlarına oranla yerel yönetim birimleri; afet sonrasında görev alanları içerisinde yer alan bölgede ortaya çıkan sorunların tespitini süratle yapabilmekte, bölgenin sahip olduğu kaynakları verimli ve etkin bir şekilde devreye alabilmektedirler. Bu durum yerel yönetim birimlerinin afetler sonrasında krize müdahale etme ve aksiyon alma noktasında son derece önemli kurumlar olduğunu ortaya koymaktadır.

6 ŞUBAT DEPREMİ SONRASI MALATYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ TARAFINDAN YAPILAN ÇALIŞMALAR

Afet sonrası insani yaşam koşullarının ve ekonomik faaliyetlerin yeniden sağlanabilmesi için yerel yönetim birimlerine önemli görevler düşmektedir. Afet sonrasında koordinasyonun sağlanması, zarar gören altyapı unsurlarının onarılması ve yenilenmesi, durma noktasına gelen ekonomik faaliyetlerin canlandırılması ve sonrasında depremzedelere yönelik rehabilitasyon faaliyetlerinin aktif bir şekilde yürütülmesi önem arz eden görevler arasındadır.

Depremi yıkıcı etkilerinin en fazla görüldüğü iller sıralamasında Malatya, Hatay şehriden sonra ikinci sırada yer almaktadır. Malatya özellikle Elbistan merkezli yaşanan ikinci depremde büyük hasar almış ve binden fazla insan yaşamını yitirirken altı binden fazla insan ise yaralanmıştır. Deprem sonrasında gerçekleştirilen arama, kurtarma ve enkaz kaldırma çalışmaları sonrasında bölgede ekonomik faaliyetlerin başlaması; insani yaşam kalitesinin deprem öncesi şartlara kavuşturulması amacıyla çalışmalara başlanmış olup hem merkezi hükümet kurum ve kuruluşları hem de yerel yönetim birimleri tarafından gerekli önlemler alınmıştır. Malatya şehri deprem felaketinin yaşandığı ana kadar elde etmiş olduğu kalkınmışlık/gelişmişlik seviyesini neredeyse tamamen yitirmiş olup yaşamsal ve ekonomik faaliyetlerin deprem felaketi öncesindeki şartlara getirilmesi ve sürdürülebilmesi açısından önemli sorunlar ortaya çıkmıştır.

Şehirde ortaya çıkan temiz suya erişim ve kirli suyun yaşam alanlarından uzaklaştırılması; enkaz, beton atıkların depolanması ve bu atıkların çevreye zarar vermeden dönüştürülmesi; geçici barınma merkezleri için oluşturulacak alanlar için altyapı hizmetlerinin sunumu ve şehir içinde yer alan deprem sebebiyle hasar gören yol ve altyapı tesislerinin onarımı Malatya Büyükşehir Belediyesinin faaliyet konuları içerisinde yer almaktadır. Bu hizmetlerin sunumu, yasal mevzuatlar gereğince Malatya Büyükşehir Belediyesinin sorumluluğundadır.

Deprem sonrasında afetten olumsuz etkilenen ticari yaşamın yeniden başlaması, barınma sorunun çözüme kavuşturulması amacıyla Malatya Büyükşehir Belediyesi tarafından yol ve altyapı çalışmalarına başlanmış olup 31.989 konteyner için toplamda 22.000 km asfaltlama ve altyapı çalışması, içme suyu, kanalizasyon, elektrik altyapısı çalışmaları tamamlanmıştır. Ekonomik hayatın canlanması noktasında ise depremde iş yerleri zarar gören esnaf ve ticarethane sahipleri için şehir merkezinde bulunan Matim İş Merkezi, Cumhuriyet Meydanı, Millet Bahçesi gibi sağlam yapıların dönüşümü sağlanarak faaliyet göstermek isteyen iş yeri sahipleri için bu alanlar hazır hale getirilmiştir. Ayrıca 3 adet geçici iş merkezi kurulmuş ve bir sanayi merkezi yenilenmiştir. Bu faaliyetler kentin büyük ölçüde zarar gören ve durma noktasına gelen ticari yaşamının yeniden hareketlenmesine büyük oranda katkı sağlamıştır.

En temel gelişmişlik göstergesi olan temiz suya erişimin sağlanması ve kirli suyun yaşam alanlarından çevreye zarar vermeden uzaklaştırılması hizmeti, deprem sonrasında zarar gören altyapı sistemleri sebebiyle tıkanma noktasına gelmiştir. Şehrin içme suyu ve kanalizasyon sistemleri de önemli ölçüde hasar almış, tahribatın giderilmesi amacıyla ivedilikle çalışmalara başlanmıştır. Şehirde kalmaya devam eden vatandaşların yeniden bu hizmetlere erişmeleri amacıyla Malatya Büyükşehir Belediyesi Malatya Su ve Kanalizasyon Genel Müdürlüğü (MASKİ) tarafından çalışmalara başlanmış olup yapılan çalışmalar ve ekonomik değerleri tablo halinde aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. MASKİ tarafından deprem sonrasında yapılan çalışmalar

ÇALIŞMA TÜRÜ	BİRİM	MİKTAR	TUTAR
İÇME SUYU ŞEBEKE ÇALIŞMASI	metre	201.673	₺42.876.546,97
KANALİZASYON HAT ÇALIŞMASI	metre	111.548	₺92.919.052,93
İÇME SUYU ABONE KÖRLEME ÇALIŞMASI	adet	12.172	₺16.837.027,40
İÇME SUYU ARIZALARINA MÜDAHALE	adet	29.191	₺104.784.345,12
KANALİZASYON ARIZALARINA MÜDAHALE	adet	38.464	₺44.183.909,89
<i>Vidanjör ile Foseptik Kuyusu Çekimi</i>			
<i>Keççe ile Kanalizasyon Arızası Yapımı</i>			
<i>Kanal Açma Aracı ile Kanalizasyon Arızası Yapımı</i>			
İÇME SUYU TESİSLERİNDEKİ ELEKTRİK ARIZALARINA MÜDAHALE	adet	2.198	₺60.683.747,35

ENERJİ BAĞLANTILARININ YAPILMASI	adet	252	₺11.355.721,83
İÇME SUYU ARITMA SİSTEMLERİNİN KURULMASI	adet	9	₺493.000,00
DİĞER ÇALIŞMALAR			₺96.400.161,90
TOPLAM			₺470.533.513,39

Kaynak: Maski Kurumsal Gelişim Müdürlüğü Deprem Çalışmaları Raporu 2023

MASKİ Genel Müdürlüğü tarafından yapılan çalışmalar neticesinde ilk safhada Malatya iline kısa sürede kullanım suyu hizmeti verilmeye başlanmış ve kirli suların yaşam alanlarından uzaklaştırılması sağlanmıştır. Fakat şehrin içme suyu ihtiyacının tek doğal kaynaktan sağlanıyor olması ve bu kaynağın depremden etkilenmesi sebebiyle içme suyunda bulanıklık oluşmuştur. Bu sebeple MASKİ tarafından yapılan çalışmaların ikinci safhasında ise deprem sebebiyle bulanıklaşan içme suyu kaynaklarının artırılması için gerekli olan arıtma alt yapı sistemleri kurulmuştur.

Malatya Büyükşehir Belediyesi ve bağlı birimi olan MASKİ Genel Müdürlüğü tarafından yapılan çalışmalar birlikte değerlendirildiğinde özellikle barınma, ulaşım yollarının bakım ve onarımının yapılması, ticari hayatın canlanması ve içme suyunun sunumu ve kirli suyun yaşam alanlarından uzaklaştırılması vb. çalışmalar şehirde yaşamsal faaliyetlerin canlanması hususunda önemli katkılar sağlamıştır. Deprem felaketi nedeniyle oluşan olumsuz yaşam koşullarının bir nebze giderildiği, temel hizmetlerin afet sonrasında şehirde kalmaya devam eden vatandaşlara sunumunun sağlandığı tespit edilmiştir. Deprem sonrasında kendileri de depremede olan kurum ve kuruluş personellerinin yapmış olduğu çalışmalar depremin etkisinin silinmesi noktasında önemli etkiler oluşturmuş ve bu faaliyetlerin ekonomik kalkınmayı pozitif yönde etkilediği görülmüştür.

ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Araştırmanın Konusu, Amacı ve Problemi

Afetlerin meydana geldiği alanlarda ekonomik kalkınmışlık seviyelerinde yaşanan olumsuz durumun giderilmesi için yerel yönetimlerin yapmış olduğu faaliyetler araştırmanın konusunu oluşturmaktadır. Afet sonrasında yaşanan barınma sorunu ve ekonomik faaliyetlerdeki olumsuzlukların giderilmesi amacıyla yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilen çalışmalar da araştırma konusu içinde yer almaktadır. Özellikle 6 Şubat depremi sonrasında Malatya şehrinde Malatya Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan çalışmalar incelenmiştir.

Evren, Örneklem ve Ölçek Geliştirme

Çalışmanın evrenini 6 Şubat depremi sonrasında Malatya Büyükşehir Belediyesinin yapmış olduğu çalışmalar oluşturmuştur. Makalede kullanılan veriler Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının raporları ile Malatya Büyükşehir Belediyesi ve belediyenin bağlı kuruluşu olan Malatya Su ve Kanalizasyon Genel Müdürlüğü Strateji Daire Başkanlığının 2023 yılı verilerinden alınmıştır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Türkiye’de gerek doğal kaynaklı gerekse de insani faktörlerin neden olduğu afetlerin görülme ihtimali çok fazladır. Özellikle deprem felaketleri Türkiye’de sıkça yaşanmakta olup ülkenin önemli bir gerçeği konumuna gelmiştir. Cumhuriyet tarihi boyunca yaşanan deprem felaketleri sebebiyle yüz binden fazla insan yaşamını yitirirken sekiz yüz bine yakın bağımsız bölüm yıkılmıştır. Deprem felaketleri yıkıcılıkları sebebiyle diğer afetlere göre yaşandığı bölgelerde daha büyük olumsuz durumların oluşmasına sebebiyet vermektedir. Bu sebeple Türkiye’de yaşanan depremlerden sonra oluşan olumsuz durumlar felaketin yaşandığı bölgede gerek yaşamsal yönden gerekse de ekonomik büyüme açısından gerilemelerin yaşanmasına sebebiyet vermiştir. Bu bölgelerin ihtiyaçlarının karşılanması için yasal düzenlemelerde sürekli

bir değişim gözlenmiş ve afet yönetim zinciri kapsamında yeni planların oluşturulması ihtiyacı hâsıl olmuştur.

Deprem felaketi sonrasında depremin etkilediği alanda meydana gelen tahribata bağlı olarak oluşan ve o alanın kalkınmışlık/gelişmişlik seviyesini olumsuz etkileyen şartların düzeltilmesinde kalkınmanın/gelişmenin yeniden tahsis edilmesi amacıyla uygun ortamın oluşturulması sürecinde yerel yönetim birimleri önemli ve stratejik bir görevi ifa etmektedir. Özellikle yerel yönetim birimleri felaketten etkilenen bölgelerdeki temel ihtiyaçların tespiti, karşılanması, geçici barınma ve ticaret alanlarının oluşturulması görevlerini üstlenmektedir. Bu sebeple afet sonrasında oluşan olumsuz etkilerin giderilmesi ve minimize edilmesi için güçlü yerel yönetim birimlerinin oluşturulması önem arz etmektedir.

6 Şubat tarihinde yaşanan, geniş coğrafi alanları ve büyük insan topluluklarını etkileyen bu afet de göstermiştir ki depremden etkilenen alanlarda sorunların hızla tespit edilmesi, sorunlara çözüm üretilmesi, kaynakların etkin ve süratli kullanımında yerel yönetim birimleri hayati önemi sahiptir. Bu sebeple dirençli kentlerin inşası sürecinde bu şehirlerde görev yapan yerel yönetimlerin kurumsal ve teknik anlamda güçlendirilmesi, sürdürülebilir yerel yönetim birimlerinin oluşturulması gerekmektedir. Bu şekilde oluşturulacak yerel yönetim birimleri, afet yönetim zinciri kapsamında afet öncesi hazırlıklar yapacak ve afet riskini azaltmaya çalışacaktır. Ayrıca oluşturulacak olan afet yönetim zinciri ile meydana gelebilecek afete müdahale planları yapılarak afet sonrası iyileştirme faaliyetleri en uygun şekilde hazırlanacaktır.

6 Şubat depremi sonrasında Malatya Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan hizmetler, özellikle temel yaşamsal faaliyetlerin ve ticari hayatın yeniden başlamasına yönelik olmuştur. Fakat 6 Şubat deprem felaketinin kalkınma üzerindeki etkileri sadece temel yaşamsal ve ticari faaliyetler üzerinde olmamıştır. Araştırmada da bahsedildiği üzere yeni kalkınma olgusunda ekonomik kalkınma, ekonomik büyümenin de içinde olduğu insani yaşamı kolaylaştıracak

diğer faktörleri de kapsamaktadır. Bu sebeple Malatya Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan deprem sonrası hizmetlerin kalkınmanın deprem öncesi duruma erişmesini sağlamada yetersiz kaldığı, özellikle sosyal sermayenin yeniden güçlenmesini sağlayacak girişimlerin sağlanmadığı anlaşılmaktadır. Sosyal sermaye kavramı toplumu oluşturan bireyler ve grupların kendi aralarındaki ilişkileri, toplumsal güveni, birlikteliği ve içinde bulunulan topluluğa olan aidiyet duygusu gibi sosyal birliktelikleri ifade eder. Bu birliktelik güçlü bir toplumsal yapının oluşmasını sağlar. Sosyal sermaye kavramı aynı zamanda yönetim ile ilgilidir hep birlikte sorunlara çözüm üretilmesini ifade eder. Sosyal sermayenin geliştirilmesi kalkınmanın sürekliliği için çok önemlidir. Çünkü sosyal sermayenin güçlendirilmesine bağlı olarak ekonomik faaliyetler kolaylaşır ve ekonomik güven ortamı oluşur. Ayrıca sosyal sermayenin güçlendirilmesi toplumsal krizlerde toplumsal dayanıklılığı artırarak insanların refahını ve mutluluğunu sağlanmasına olumlu katkı yapar.

Afetlerin neden olduğu ve ekonomik kalkınmayı/gelişmeyi olumsuz etkileyen olayların etkisinin azaltılmasında güçlü yerel yönetim birimlerinin inşa edilmesi, oluşturulacak afet yönetim zincirlerinde afet sonrası müdahalelerde ekonomik kalkınmışlık düzeyinin yeniden oluşturulması için gerekli planların hazırlanması son derece önemlidir. Bu planlarda ekonomik kalkınma/gelişme kavramının geniş anlamı ile düşünülerek tedbir alınması, sadece yaşamsal ve temel ticari faaliyetlerin güçlendirilmesi için değil aynı zamanda sosyal sermayenin güçlendirilmesine de katkı sağlayacak hizmetlerin devreye alınması gerekmektedir. Özellikle afet sonrasında oluşacak olan travmatik durumun etkisi ile yaşanan nitelikli insan göçünün tersine dönüşünü sağlayacak gerekli alt yapının oluşturulması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akar, S. (2013). Doğal Afetlerin Kamu Maliyesine ve Makro Ekonomiye Etkileri: Türkiye Değerlendirmesi. *Yönetim ve Ekonmi Araştırmalar Dergisi*, 185-206.
- Akpınar, R. T. (2001). *Teoride ve Uygulamada Bölgesel Kalkınma Politikaları*. İstanbul: Ekin Basın Yayın Dağıtım.
- Aydın, G. &. (2023). İklim Değişikliğine Bağlı Afetler ve Sürdürülebilir Kalkınma. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 563-590.
- Aydın, H. İ. (2016). *Sosyal Sermaye ve Kalkınma*. Ankara: Efil Yayınevi.
- Bozkurt, Ö. (2022). *Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminde Afet Politikaları*. Ankara: Türk İdari Araştırmalar Vakfı İktisadi İşletmesi.
- Bozkurt, Ö. Ç. (2023). *Afet Yönetim Zinciri*. Ankara: Türk İdari Araştırmalar Vakfı İktisadi İşletmesi.
- Çevre, Ş. v. (2024, 01 20). <https://www.csb.gov.tr>. <https://www.csb.gov.tr/bakan-kurum-582-bin-bagimsiz-bolum-ve-202-bin-binanin-acil-yikilacak-agir-hasarli-veya-yikik-oldugu-tespitini-yaptik-bakanlik-faaliyetleri-38458> adresinden alındı
- D., S. J. (2019). *Sürdürülebilir Kalkınma Çağı*. İstanbul : İstanbul Yeditepe Üniversitesi Yayınevi.
- Doğan, H. (2022). Türkiye’de Afet Olaylarına Kalkınma Planlarının Yaklaşımı. *İdeal kent Dergisi*, 1873-1912.
- Doğaner, A. (2024, Ocak 12). Sürdürülebilir Ekonomik Kalkınma İçin Türkiye’de Dirençli Şehirler. *Çevre ve Şehir İklim Dergisi*, 59-80.
- Ergünay, O. (2009). Doğal Afetler ve Sürdürülebilir Kalkınma. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Deprem Sempozyumu* (s. 1-11). Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Yayınevi.
- Gönel, D. F. (2016). *Kalkınma Ekonomisi*. Ankara: Efil Yayınevi.
- Mert, M. (2019). *Kalkınma ve Büyüme İktisadi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Nations, U. (2024, Ocak 12). *Sürdürülebilir Kalkınma Raporu*. <https://sustainabledevelopment.un.org>: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf> adresinden alındı
- Tenikler, G. (2022). Türkiye’de Planlı Dönemin Başlangıcından Günümüze Afetler ve Ulusal Kalkınma Politikaları İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme. *Hastane Öncesi Dergisi*, 379-409.
- Tiyakioğlu, M. (2021). *Afetlerle Yoksullaşma Salgınlar. Göçler ve Eşitsizlikler*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.